

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Constitvtionibvs. Titulus II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

LIBER PRIMVS. 15

Oportet esse hereses, vt probati manifesti fiant: hñ autem à Deo probati sunt, qui benè docere possunt, cap. eod. 24. q. 3.

Fidem Christo non exhibet, qui corpus eius discerpit, c. aduocauit, 24. q. 1.

Eligenda est fides cum vita; fides enim meritum nō habet, cui vita deest, c. fertur, 1. q. 1.

DE CONSTITVTIONIBVS.

Titulus II.

Continuatio.

Statuta Conciliorum auctoritate Pontificis Romani, vel Patriarcharum, Primatum, vel Metropolitanorum eiusdem prouinciæ celebratorum, & Decreta, quibus totum ius Canonicum constare dictum est, Ecclesiasticæ constitutiones, quæ canonum nomine censentur, dicuntur, c. 2. & 3. dist. 2.

Quotuplex Constitutio & quid Ciuilis?

Constitutio alia Ciuilis, alia Ecclesiastica. Ciuilis constitutio, forense vel ius Ciuile appellatur, c. 1. dist. 3.

Quotuplex ius Ciuile, & quid commune?

Ius Ciuile, vel est commune, vel municipale. Cōmune dicitur, quo oēs, qui Imperio Romano subiecti sunt, ligantur, quodq; in libris iuris Ciuilis habetur: nec potest condi, nisi per Imperatorem vigore in regiam maiestatem translato potestatis, lason in l. imperium, ff. de ius. & iure.

Muni-

Municipale est, quod quisq; populus, vel ciuitas sibi proprium diuina humanaq; causa constituit, c. ius ciuile, dist. 1. Et ius Quiritium, quod ex legibus, plebiscitis, senatusconsultis, constitutionibus principum, & responsis prudentum constat, ius ciuile & proprie Romanorum esse dicitur, c. fin. dist. 1. c. constat, distinct. 2.

Quotuplex constitutio Ecclesiastica & quid Generalis?

Constitutio Ecclesiastica duplex est, Generalis & Specialis. Generalis est sanctio eius, qui ius statuendi habet in utilitate subditorum facta, qua omnes qui statuendi subiecti sunt ad illius obseruationem tenentur, c. 1. ext. eod. & c. 3. dist. 2.

Quid Specialis?

Specialis constitutio proprio nomine appellatur priuilegium, dictum eo quod in priuato feratur, vel quasi priuatam legem singulis, quibus conceditur, generet. Et nihil aliud est, quam iusio speciale quid cuique petenti singulariter indulgens, c. ideo §. Neque enim, 25. quæst. 1. c. priuilegia, dist. 2.

Quæ est origo constitutionis & legis?

Generaliter acceptum constitutionis ~~ius~~ uti in titulo ponitur, duxit originem partim à iustificationib. quas Dominus tradidit Moyse, c. ius autem, distinct. 7. partim ab alijs variarum gentium legibus tam scriptis quam moribus obseruatis: quarum quædam à Romano populo duodecim Tabulis inscriptæ in ius Ciuile & Canonicum postea dimanarunt, c. Moyse, dist. 7.

Fuit

Fuit autem Moyses primus omnium, qui Genti Hebrææ diuinas leges sacris literis explicauit. Phoroneus Rex Græcis primus leges iudiciatq; constituit. Mercurius Trismegistus primus leges Atheniensibus ædidi. Licurgus primus Lacedæmonijs iura ex Apollinis autoritate confinxit. Numa Pompilius, qui Romulo in regno successit, primus Romanis leges præscripsit. Deinde, cum populus seditiosos magistratus ferre non posset, decemuiros legibus scribendis creauit. Qui leges ex libris Solonis in Latinum sermonem translatis xij. tabulis exposuerunt, c. Moyses, dist. 7. Atque ex his, accedentibus postea alijs iuris partibus: scilicet senatusconsultis, principum placitis, responsis prudentum, prætorum edictis, & plebiscitis, ius Ciuile compilatum est, c. Fuerunt autem, distinct. 7.

Quæ causa efficiens Ecclesiasticæ constitutionis?

Causa efficiens constitutionis Ecclesiasticæ, est primò autoritas Põtificis, c. si. ext. eod. c. inter alia, ext. de senten. excommunicat. Secundò, autoritas Prælati, c. fin. ext. de offi. leg. Tertiò, autoritas Episcopi, c. si quis, ext. de Maio. & obedientia. Quartò, autoritas Capituli, c. cū accessisset, ext. eod. Quintò, autoritas Vniuersitatis clericorum, c. ex literis, ext. eod. solent etiã, conuocatis Patriarchis, Episcopis, & prælati in Concilijs, q̄ generalia, prouincialia & Episcopalia sunt, constitutiones Ecclesiasticæ vnanimi consensu confici, c. 3. dist. 2. c. sunt quidam, 25. quæst. 1. c. quod dicitis, dist. 16. c. fin. distinct. 18. Et Conciliorum

B

cilioꝝ

ciliorum generalium quidē constitutiones māgis proprio vocabulo Canones appellantur, & omnes ad illorū obseruationem obligāt. Quod verò in Concilijs prouincialibus & Episcopalibus, p̄ Primates, Metropolitāos, vel Episcopos, vocatis ius statuitur, nō propriē canon, sed constitutio dicitur, eorumq; prouinciæ ciuitatis & diecēsis homines dūtaxat deuincit, nec de maioribus negotijs decernere potest, c. 1. dist. 18. vbi glo. Et sola immediati Prælati authoritas, hisce concilijs congregandis sufficiet. Quare nec Episcopus concilio suo Diecēfano Metropolitanus authoritatem: nec Metropolitanus Primatum, aut Superiorum adhibere tenetur, glof. in c. 1. dist. 17.

Quæ Materia?

Materia constitutionum sunt, personæ, res, & iudicia. Personarū ordines sunt tres: sunt enim quidam in minoribus ordinibus, quidam in maioribus, & quidā in supremo dignitatis gradu constituti. Et hi, vel regulare, vel seculares, &c. Res sunt etiam in triplici genere: vel diuinę, vel ecclesiasticę, vel humanę. Iudicia hīc vel ciuilia, vel criminalia dicuntur.

Quæ Forma?

Forma constitutionis est ipsa ratio, quę quoque dicitur anima legis, c. sedulō. 38. dist. c. consuetudo, dist. 1. Ratione autem minimē carere dicitur, si honesta, possibilis, secundū naturam, & secundū consuetudinem patrię, loco, temporique conueniēs, necessaria, vtilis, manifesta

festi quoque, ne aliquid per obscuritatem in captione contineat, nullo priuato commodo, sed pro ciuium subiectorumq; utilitate conscripta fuerit, c. erit autem, distinct. 4. Et hoc est, quod alibi dicitur, legem ratione consistere dici, si religioni conueniat, si disciplinæ congruat, & si communi omnium saluti proficiat, c. consuetudo, dist. 1.

Quis Finis?

Finis est, vt Deus decenti religionis cultu honoretur, & earum metu humana coerceatur audacia: tutaque sit inter improbos innocentia, & in ipsis improbis formidato supplicio refruentur audacia, & nocendi facultas, cap. 2. dist. 4. & c. causa, eod.

Quis Effectus?

Effectus est, quod constitutiones habeant vim legis obstringantque ad earum obseruantiam omnes, qui statuenti subiecti sunt, Felin. in c. 3. num. 5. de iureiuran. & c. 1. extr. eod. princeps autem illis solutus est, legibus tamen vt ~~obtemperet~~, nec in se posse damnare iura, quæ in subiectis constituit iustum est, cap. iustum, dist. 9.

Quæ Cognata?

Cognata constitutionis sunt pragmatica sanctio, annotatio, consuetudo, priuilegium, rescriptum, lex Mosaica, stylus, præscriptio.

Quæ Adiacentia?

Adiacentia sunt, possibilitas, honestas, iustitia, veritas, & continentia, c. 2. dist. 4. c. veritate, dist. 8. c. ego, dist. 9.

Quæ Pugnantia?

Pugnantia sunt, omnes constitutiones, quæ canonicis, decretis Præsulorum Romanorū, vel bonis moribus, aduersantur, c. constitutiones, distinct. 10. Et desuetudo in contrarium; sicut enim moribus videntium leges confirmantur, ita moribus videntium in contrarium, nonnullæ leges abrogantur, c. in istis, dist. 4.

AXIOMATA, SENTENTIAE, VARIAE
Definitiones, & diuisiones, quæ in Decretis ponuntur.

Ius naturale est, quod in lege & Euangelio continetur, quo quisque iubetur alij facere, quod sibi vult fieri: & prohibetur alij inferre, quod sibi nolit fieri, c. humanum, dist. 1.

Differunt lex humana & diuina; cum omne, quod fas est, nomine diuinæ vel naturalis legis accipitur, nomine verò legis humanæ, mores iure cōscripti et traditi intelligantur, c. omnes, dist. 1.

Lex est constitutio scripta, mos autem, longa consuetudo de moribus tantummodo facta, c. lex, c. mos, dist. 1.

Consuetudo est ius quoddam institutum, quod pro lege suscipitur, cum lex deficit, c. consuetudo, nec differt, an scriptura, an ratione consistat, eod.

Sicut

Sicuti ratio consuetudinem, ita legem, commendat,
d. c. consuetudo.

Lex est, si ratione constiterit, si religioni conueniat,
si disciplina cōgruat, & si communi omnium salutis pro-
ficiat, d. c. consuetudo.

Ius naturale est commune omnium nationum, eod
quod ubique, instinctu natura, non constitutione habe-
tur aliqua, c. ius naturale, eod.

Ius ciuile est, quod quisque populus, vel ciuitas sibi
propriam diuina humanaque causa constituit, c. ius ci-
uile, eod.

Ius gentium est, sedium occupatio, edificatio, muni-
tio, bella, captiuitates, seruitutes, postliminia, fœdera pa-
cis, inducia, legatorum non violandorum religio, conu-
bia inter alienigenas prohibita, c. ius gentium.

Ius gentium dicitur, quia eo iure omnes ferè gentes
vtuntur, d. c. ius gentium.

Ius militare est, belli inferendi sollemnitates, fœderis fa-
ciendi nexus, signo dato egressio in hostem, item signo
dato receptio, flagitij militaris disciplina, si locus deserat-
ur, stipendiorum modus, dignitatum gradus, premio-
rum honor, præda decisio, pro personarum qualitatibus
& laboribus iusta diuisio, c. ius militare, eod.

Ius publicum est in sacris, & sacerdotibus & Magi-
stratibus, c. ius publicum.

Ius Quiritum, est propriè Romanorum, quod nulli
tenent nisi Quirites, id est, Romani, c. fin. dist. 1.

Constat ius Quiritum ex legibus, plebiscitis, sena-
tusconsultis, constitutionibus Principum, & responsis,
prudentum, c. constat, dist. 2.

Lex constitutio est populi, quâ maiores natu, simul cum plebe aliquid sanxerunt, c. constat, eod.

Plebiscita sunt, quæ plebes tantum constituunt, & vocantur plebiscita, eod, quod ea plebs sciat, vel quod sciscit & rogat ut fiant, c. plebiscita, eod.

Senatusconsultum est, quod tantum senatores populis consulendo decernunt, c. senatusconsultum, eod.

Constitutio vel edictum est, quod tantum Rex, vel Imperator constituit, vel edicit.

Responsa prudentum sunt, quæ iurisperiti respondere dicuntur consulentibus, c. responsa.

Satira lex est, quæ de pluribus simul rebus loquitur, dicta à copia rerum, & quasi à saturitate, c. saty-
ra, eod.

Rhodia leges, naualium commerciorum sunt, ab insula Rhodo cognominata, in qua antiquus mercatorum vsus fuit, c. Rhodia, dist. 2.

Constitutionum alia est Ciuilis, alia Ecclesiastica. Ciuilis constitutio forense vel ciuile ius dicitur: Ecclesiastica Canonis nomine censetur, c. 1. dist. 3.

Canon, Græcum uocabulum est, Latine regula dicitur. Regula dicta est, eod quod rectè ducit, nec aliquem aliorum trahit, vel ab eo, quod regat, vel quod normam rectè uiuendi præbeat, vel quod distortum, prauumq; est, corrigat, c. 3. dist. 3.

Canonum alij sunt, decreta Pontificum, alij sunt statuta Conciliorum. Conciliorum, alia sunt uniuersalia, alia sunt prouincialia. Prouincialium alia celebrantur auctoritate Pontificis Rom præsentis, uidelicet, Legato Rom. Ecclesie, alia auctoritate Patriarcharum, vel Primatum, vel Metropolitanorum eiusdem prouincie, d. c. 3. Pri-

LIBER PRIMVS.

Priuilegia sunt, priuatorum leges, quasi priuata leges. nam priuilegium dictum est, quod in priuato feratur, c. priuilegia.

Omnis lex, aut permittit aliquid, aut vetat, aut puni, aut precipit, c. fin. dist. 3.

Causa cōstitutionis legum est, humanā coercere audaciā, & nocendi facultatem refrenare, c. causa, dist. 4.

In constitutione legum, maximè qualitas constituendarum obseruanda est, vt contineat in se honestatem, iustitiam, possibilitatem, continentiam, c. 2. dist. 4. non legibus, sed secundū leges iudicandū est, c. erit aut, dist. 4.

Leges instituuntur, cum promulgantur firmantur cum moribus vtentium approbantur, c. in istis, dist. 4.

Sicut moribus vtentium in contrarium nonnulla leges abrogatae sunt, ita moribus vtentium, ipse leges confirmantur, d. c. in istis.

Ius constitutionis cœpit à iustificationibus, quas Dominus tradidit Moysi, c. ius autem, dist. 7.

Generale pactum societatis humanæ, est, obtemperare Regibus suis, quantū magis, Deo regnatori vniuersæ creaturæ suæ, ad ea, quæ iussit, sine dubitatione seruiendum est? sicut enim in potestatibus societatis humanæ, maior potestas minori ad obediendum præponitur: ita Deus omnibus præferri debet, c. quæ contra, dist. 8.

Non consuetudinem hominum, sed veritatem ipsam sequi oportet, c. si solus, dist. 8.

Ius naturale inter omnia primatum obtinet, tempore & dignitate: cœpit enim ab exordio rationalis creaturæ, nec variatur tempore, sed immutabile semper permanet, c. hac quæ, dist. 5. & c. non est, dist. 6.

Differt ius naturale à consuetudine & constitutione: nam iure naturali omnia sunt communia omnibus, iure autem consuetudinis vel constitutionis, hoc meum est, illud tuum, vel alterius, c. differt, dist. 8.

Platoni illa ciuitas iustissime ornata dicitur, in qua quisq; proprios nescit affectus, c. differt, dist. 8.

Diuinū ius illud est, quod in scripturis diuinis: Humanum, quod in legibus Regum continetur, c. quo iure, dist. 8.

Non iure diuino, sed humano, rerum dominia sunt distincta, d. c. quo iure.

Iustum est, Principem legibus obtemperare suis; tūc enim iura sua ab omnibus custodienda existimet, quando & ipse illis reuerentiam prabet, c. iustum, dist. 9.

Principes legibus tenere suis, nec in se posse damnare iura, qua in subiectis constituunt, iustum est: iusta est enim vocis authoritas eorum, si, quod populis prohibent, sibi licere non patiantur, d. c. iustum.

Ratio exemplis anteponenda est, c. fin. dist. 9.

Constitutiones Principum Ecclesiasticis constitutionibus non praeminent, sed obsequuntur, c. 1. dist. 10.

Lex Imperatorum Ecclesiastica iura dissoluere non potest, c. lege, dist. 10.

Leges Principum & regulas Patrum contemni non licet, sed obseruari, c. quis autem, c. de capitulis, & c. fin. dist. 10.

Quicquid cōtra leges accipitur, per leges dissolui meretur, c. vides fili charissime, dist. 10.

Constitutiones contra Canones & decreta Praesulum Romanorum: vel bonos mores, nullius sunt momenti, c. constitutiones, dist. 10.

Nul-

Nulli licet sine discretione iustitiae contra disciplinam Romanae Ecclesiae agere, c. 1. & c. nō decet, dist. 12.

Contra naturale ius nulla dispensatio admittitur, nisi forte duo mala ita vrgeant, vt alterum eorum necesse sit eligi, c. 1. dist. 13.

Minus malum de duobus malis eligendum est, c. duo mala, dist. 13. Quod verum, si forte duo mala ita vrgeant, vt alterum eorum necesse sit eligi, c. item aduersus, dist. 13.

Dispensatio locum habet non tantum in vna persona, sed etiam diuersis: v. si quis committat minus malū, ne alius grauiori implicetur, c. 1. dist. 14.

Non sunt à nobis committenda delicta, ne alij grauiora committant, c. 2. dist. 14.

Sicut quaedam sunt, quae nulla possunt ratione conuelli, ita multa sunt, quae, aut pro necessitate temporum, aut pro consideratione etatum, oportet temperari, c. fin. dist. 14.

Quatuor generalia Concilia probantur, scilicet, Nicenum, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Calcedonense, c. sicut, dist. 15. Nicano, peruersum Arriani dogma destruitur. Constantinopolitano, Eunomij & Macedonii error conuincitur. Ephesino, Nestorij impietas iudicatur. Calcedonensi, Eutichetis & Discori prauitas reprobata est, d. c. sicut.

Inter canonicas scripturas decretales Epistola connumerantur, & vim authoritatis habent, c. in canonicis, dist. 19.

Necesse est, vt iuxta diuersitates locorum, temporum & hominum, quibus diuersa scriptura facta sunt,

26 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
diuersas causas, & argumenta, & origines habeant, c.
neceffe, dist. 29.

Constitutio futura respicit, & non praterita, nisi
de prateritu caueatur, c. quoniam, extr. eod.

DE RESCRIPTIS.

Titulus III.

Continuatio.

Rescripta inter partes, quibus cōceduntur,
ius constitutionis habent, ideo cōstitutio-
nibus rectè subijciuntur, c. cōstitutus, extr.
de concess. præbend.

Quid Rescriptum?

Rescriptum est iussio Principis, in scriptis
facta, quæ translata iurisdictione in eum, ad quē
dirigitur, vel etiam nulla translata iurisdictione
(si non ad lites, sed beneficia, vel alia petatur
rescribi) ad preces impetrantis mādatur aliquid
fieri, d. c. constitutus.

Vnde dictum Rescriptum?

Dictum à rescribendo, quasi ab Apostolico,
vel Imperatore, ad consolationem, relationem,
intimationem, vel supplicationem literæ scri-
ptæ, c. consuluisti, 2. quæst. 5. c. ex parte, extr. eod.
c. querelam, extr. de procurat.

Quotuplicia Rescripta?

Rescripta sunt, ratione causæ efficientis, mate-
riæ, formæ, effectus, & causæ impulsivæ, varia.

Quomodo